

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. év március hó 16. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A rablás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Veszprém Megyei Bíróság 2.Bf.518/2008/3. számú ítéletét megváltoztatja és a terhelt rablás büntettének értékelt cselekményét kifosztás büntettének (Btk. 322. § (1) bekezdés b) pontja), a súlyos testi sértés büntetteként értékelt cselekményét súlyos testi sértés büntette kísérletének (Btk. 170. § (1), (2) bekezdés) minősíti. A börtönbüntetésének tartamát 1 év 10 hónapra enyhíti. Egyebekben az első- és másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 8.300 (nyolcezer-háromszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Veszprémi Városi Bíróság a 2008. május 22. napján kihirdetett 7.B.604/2008/10. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki

- kifosztás büntettében (Btk. 322. § (1) bek. b) pont),

- magánlaksértés vétségében (Btk. 176. § (1) bek.),
- rongálás vétségében (Btk. 324. § (1) és (2) bek. a) pont),
- súlyos testi sértés büntettségében (Btk. 170. § (1) és (2) bek.),
- garázdaság vétségében (Btk. 271. § (1) bek.),
- könnyű testi sértés vétségében (Btk. 170. § (1) bek.) és
- lopás vétségében (Btk. 316. § (1) és (2) bek. I. ford.).

Ezért őt - halmazati büntetésül - 1 év 10 hónapi börtönbüntetésre és a közügyektől 3 évi eltiltásra ítélte.

Kétirányú fellebbezés alapján eljárva a Veszprém Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2008. november 20. napján meghozott 2.Bf.518/2008/3. számú ítéletével az elsőfokú határozatot annyiban változtatta meg, hogy

- a kifosztás büntetteként értékelt cselekményt rablás büntettének (Btk. 321. § (1) bek.), a lopás vétségét pedig folytatólagosan elkövetettnek minősítette, és
 - a börtönbüntetés tartamát 3 évre súlyosította.
- Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélettel megállapított - és a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállás, felülvizsgálati indítvánnyal érintett részének lényege a következő.

A tényállás 2. pontja

2007. október 29. napján reggel V.-ben a vásárcsarnokban a terhelt az általa vitt gombokat bevizsgáltatta a sértettel, aki gombaszakértő.

A vizsgálat után a sértett közölte a terhelttel, hogy a gombok ehetőek. Ezt követően a terhelt szó nélkül, 2 alkalommal, ököllel, közepes erővel megütötte a sértett bal arcát, kiabált, minősíthetetlen hangon beszélt vele, kétségbevonta szakértelmét, s a nála lévő könyvvél hadonászott. Erre a sértett közölte, hogy rendőrt hív, mire a terhelt egy ízben hozzálépett és ismét megütötte az arcán, majd menekülni próbált.

A történeteknek több tanúja volt, akik a kiabálás miatt felháborodott kört alkottak a sértett és a terhelt körül, majd néhány személy a terheltet a rendőr odaérkeztéig visszatartotta.

A bántalmazás következtében a sértett sérülése a bal járomtájék hámzúzódása és enyhe fokú agyrázkódás, melyek 8 napon belül gyógyulóak.

A sértett joghatályos magánindítványt terjesztett elő.

A tényállás 3. pontja

A terhelt és a sértett egymás régi ismerősei, a cselekmény előtt többször találkoztak. 2007. október végén, november elején együtt vásároltak, ennek során a sértett 5.000 Ft kölcsönt kért, mire a terhelt 10.000 forintot adott neki. Megállapodtak, hogy a sértett 2007. november 10-e körül, mikor nyugdíját megkapja, visszafizeti a kölcsönt.

2007. november 12-én a sértett átvette nyugdíját és SMS üzenetet küldött a terheltnek, aki felhívta őt. Megállapodtak, hogy aznap 17 órakor a terhelt a sértett B.-ben lévő lakására megy, hogy a sértett a kölcsönt visszaadhassa.

Utóbb a sértett meggondolta magát és úgy döntött, hogy - korábbi megbeszélésük alapján - a kölcsönvett pénzt postán küldi vissza. Bezárkózott lakásába, kívülre pedig egy cédulát tett, melyre felírta, hogy sürgősen el kellett utaznia.

A megbeszélte időben a terhelt a sértett lakásához ment, a zárt ajtón azonban hiába kopogtatott. A cédula láttán, továbbá a hősesre és sötétségre figyelemmel dühös lett, és észrevette azt is, hogy a sértett a lakásban van.

Ezért "engedj be, te bűdös kurva, úgyis tudom, hogy itthon vagy, engedj be, vagy rád töröm az ajtót" szavak kíséretében dörömbölni kezdett a lakásajtón. A lakásban lévő sértett azonban nem engedte be, csendben maradt.

Ekkor a terhelt berúgta az ajtót, annak tolózárja leszakadt, 5.000 Ft kár keletkezett, majd ordítva kérdezte, hogy hol van a pénz, ha a sértett nem adja oda, akkor ő megkeresi, számon kérte a sértettet, hogy miért nem engedte be, majd a sértett arcát ütni kezdte. Az első ütés a sértett bal szemét érte, majd a sértettet többször, testszerte megütötte.

Összetörte a sértett szemüvegét, televíziójának távirányítóját, bevásárlókosarát, esernyőjét, asztalát. A kitört asztallábbal egyszer fejen ütötte a sértettet, miközben azt kiabálta, hogy "agyonütlek az asztal lábával". Kikapta a sértett kezéből a mobiltelefont, azt és a töltőjét széttépte.

A terhelt a megvert és így megfélemlített sértettel közölte, hogy "úgyis megkeresem a pénzt, te rohadt kurva". Ezután a fotelben lévő táskából magához vette a sértett pénztárcáját, melyben a nyugdíj összege 42.000 Ft, valamint további 5.000 Ft volt.

A terhelt - a sértett kérése ellenére - a neki járó 10.000 forinton felül, további 35.000 forintot is magához vett, az üres pénztárcát az előszobában hagyta és a z.-i buszpályaudvarra ment.

A buszpályaudvar váróhelyiségében, látván a közeledő rendőrt, a nála lévő pénzből 33.500 forintot elrejtett, amit lefoglaltak, belőle 25.000 forintot a sértettnek kiadtak.

A bántalmazás következtében a sértett az orrnyerge 0,5 cm-es repesztett sérülését, bal szem környékének, a bal járomcsont feletti bőr és a bal tompor hámzúzódását szenvedte el. Nagyobb erő kifejtése esetén a sérült testtájékon 8 napon túl gyógyuló sérülés is keletkezhetett volna, melynek elmaradása a sértett védekezésén múlt.

A sértett a magánlaksértés és a testi sértés miatt joghatályos magánindítványt terjesztett elő.

A rongálással okozott kár 42.200 Ft.

Az irányadó tényálláshoz tartozó, az indokolás más részében lévő ténymegállapítás;

elsőfokú ítélet 12. oldal 6. bekezdés:

A sértett sérülései 8 napon belül gyógyultak.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint a tényállás 2. pontja szerinti, a gombaszakértő sérelmére elkövetett cselekmény esetében a terhelt vitathatatlanul 8 napon belül gyógyuló sérülést okozott, erőszakos magatartása pedig a vásárcsarnokban tartózkodókban megbotránkozást és riadalmat keltett.

A tényállás 3. pontja szerinti, a nőismerős sérelmére elkövetett cselekmény esetében szintén kétségtelen, hogy a terhelt a sértett lakásába erőszakkal bement, ekként a magánlaksértés vétségét elkövette. A sértettnek 8 napon belül gyógyuló sérülést okozott, eshetőleges szándéka azonban 8 napon túl gyógyuló sérülés okozására kiterjedt, ezáltal a súlyos testi sértés büntettének kísérletét, 42.200 Ft kárt okozó rongálási magatartásával pedig a rongálás vétségét megvalósította.

Ugyanakkor a terhelt pénzelvételi magatartása - a vádtól eltérően - nem rablásnak, hanem kifosztásnak minősül. Elkülönült ugyanis egymástól a pénz elvétele és a sértett, valamint a dolog ellen irányuló erőszakos magatartás.

A terhelt bántalmazta a sértettet, lakásába erőszakkal bement, tárgyait rongálta, azonban a sértett elleni erőszakos magatartását, fenyegetését, a rongálást nem a sértett pénzének eltulajdonítása végett követte el.

Ehhez képest az általa más bűncselekmény elkövetése során alkalmazott erőszak, avagy élet, vagy testi épség elleni fenyegetés közvetlen hatása alatt álló személytől vette el a pénzt.

A másodfokú bíróság a tényállás 2. pontja szerinti bűncselekmény, valamint 3. pontja szerinti magánlaksértés és rongálási cselekmény jogi minősítésével maradéktalanul egyetértett.

Álláspontja szerint azonban az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a terhelt magatartását - rablás helyett - kifosztásnak.

A terhelt nem vette tudomásul, hogy a sértett - meggondolva magát - nem akarta lakásába beengedni, és mindenáron hozzá akart jutni kölcsönadott pénzéhez. Az általa bántalmazott és megfélemlített sértett jelenlétében pedig annak pénztárcájából nemcsak a jogosnak vélt 10.000 forintot, hanem a pénztárca teljes tartalmát magához vette. Mindemellett maga a terhelt is akként nyilatkozott, hogy 10.000 forintot meghaladó összeget követelt, illetve vett el a sértettől.

Ehhez képest szándéka a bántalmazás idején már a sértett pénzének megszerzésére irányult, később pedig tartozását jóval meghaladó összeget vett magához, majd rejtett el a rendőrök előtt.

A sértett bántalmazása kapcsán tett kijelentéseiből ugyancsak arra lehet következtetni, hogy a kölcsönt meghaladó összeg jogtalan haszonszerzési célzattal történő megszerzése érdekében bántalmazta a sértettet. Ez a szándéka pedig már a bántalmazás közben kialakult.

A másodfokú bíróság szerint a tényállás 3. pontja szerinti testi sértési cselekmény esetében az elsőfokú bíróság által kihirdetett rendelkező részben rögzített kísérletkénti minősítés eltér az indokolással írásba foglalt ítélet rendelkező részétől. Ugyanakkor - figyelemmel a Bkv 61. számú véleményre - a szóban kihirdetett tartalom tekintendő irányadónak, ezért emiatt szükségtelen az elsőfokú ítélet megváltoztatása.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a testi sértés, a garázdaság és a rablás kapcsán a bűnösség megállapítása miatt felmentés érdekében.

Az indítvány szerint a gombaszakértő sértettel szemben bűncselekményt nem követett el, őt nem bántotta. Fordítva történt, a sértett támadta meg, rálépett a lábára, majd két kézzel ököllel, jobbról és balról is fülön vágta. A terhelt csupán ez ellen védekezett, amikor szembeszállt és a sértettet kétszer pofonvágta. Ehhez képest jogos védelmi helyzetben cselekedett, s nem volt köteles kitérni a sértett támadása előtt.

Az indítvány szerint a kölcsönpénz esetében nem történt rablás. A terhelt nem vett el pénzt a sértettől, a sértett a korábbi kölcsönök fejében önként adott át neki 25.000 forintot. Az eljáró bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a sértett már másokat is becsapott, s valótlan vallomást tett.

A Legfőbb Ügyészség BF.1/2010. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta és a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség szerint a terhelt szándéka, a kijelentései alapján a bántalmazás idején már a sértett pénzének elvételére irányult. Ezt támasztja alá az is, hogy a pénztárcából a tartozását jóval meghaladó összeget azonnal kivette.

A terhelt - a Legfőbb Ügyészség átiratára tett - észrevételében megismételte a felülvizsgálati indítványában foglaltakat.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott; melyen a védő, valamint a terhelt a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és azzal, az ügyész pedig az írásbeli nyilatkozatával egyező tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány - részben - alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Ez azt jelenti, hogy nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének vitatására sem.

Ehhez képest kizárt a felülvizsgálat az indítványnak abban a részében, mely az irányadó tényállástól eltérő körülményekre hivatkozással, valamint a bizonyítékok mérlegelését vitatva, azok eltérő értékelése alapján sérelmezte a bűnösség megállapítását. Ilyen a garázdaság és a testi sértési cselekmény alóli felmentést célzó, valamint - a nőismerős sérelemre elkövetett cselekmény esetében - a pénzelvétel megtörténtének vitatása.

A tényállás 2. pontja szerinti - a gombaszakértő sérelmére elkövetett - cselekmény esetében tehát az indítványban foglaltak alapján a felülvizsgálat törvényben kizárt.

A tényállás 3. pontja alatti cselekmény esetében azonban az indítvány részben alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján ugyanis felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

Az irányadó tényállásból következően

- a terheltnek a sértettel szemben, megelőző időtől fennálló jogos igénye volt;
- a terhelt ezen igény jogosultjaként, érvényesítése végett és ebben a sértettel megállapodva ment a sértett lakásához;
- a sértett időközben meggondolta magát és elzárkózott előle anélkül, hogy a megbeszélte időben teljesített volna;
- ezután a terhelt kétségtelenül mind személy elleni, mind pedig dolog elleni erőszakot alkalmazott.

Ugyanakkor az irányadó tényállásból nem vonható következtetés arra, hogy az erőszakot kezdettől fogva a jogos igényt meghaladó pénzüsszeg elvételének szándéka mozgatta, sem pedig arra, hogy ilyen szándék az erőszak alkalmazása közben már megvolt.

Kétséget kizáróan csak az állapítható meg, hogy a terhelt a pénz után kutatva támadt a sértettre, és az erőszak alkalmazása után szembesült a pénztárca jogos igényét meghaladó összegű tartalmával. Ehhez képest a jogos igényének tudatában lévő terheltnek az erőszak alkalmazásakor kialakult rablási szándékára nem lehet ítéleti bizonyosságú következtetést vonni.

Kétségtelen, hogy a terhelt magatartása - bármennyire is jogos volt igénye, illetve méltányolható a sértetti magatartás közrehatása - kezdettől jogtalanságba torkollott, mivel erőszakkal hatolt be a sértett lakásába, ahol tört, zúzott és a sértettet is bántalmazta. Ezáltal magánlaksértést, rongálást, testi sértést valósított meg.

Mindez - így a testi sértés mellett a házi jog elleni és a rongálási cselekménye is - bár különböző erősséggel, de egyidejűségük miatt kétségtelenül közvetlen hatással volt a sértettre, aki (mint e cselekmények passzív alanya) az irányadó tényállás szerint megfélemlített állapotba került.

Ennek a kihasználása - nem pedig célja és következménye - volt a jogos igényét meghaladó összegre kiterjedő pénzelvételi magatartása.

Ezért a terhelt cselekménye nem a Btk. 321. § (1) bekezdése szerinti 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett rablás, hanem a Btk. 322. § (1) bekezdés b) pontjába ütköző 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő kifosztás büntettének minősül, amit az követ el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett az általa más bűncselekmény elkövetése során alkalmazott erőszak, avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés hatása alatt álló személytől vesz el.

Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy - eltérően a másodfokú bíróság és a Legfőbb Ügyészség álláspontjától - a terhelt tényállás szerinti kijelentéseiből sem vonható le rablási szándékot megalapozó következtetés. Jelentősége nyilvánvalóan a betöréskori, első kijelentésnek lenne, amely - egyezően az erőszak utánival - pénz utáni kutatásra irányul. A jogos igény megléte azonban - egyéb adat hiányában - közömbösíti ennek jelentőségét.

A másodfokú bíróság tévedett, amikor akként foglalt állást, hogy nem igényel megváltoztatást az indokolással írásba foglalt elsőfokú ítélet rendelkező része, amely indokolásával és a kihirdetett, kihirdetés előtt írásba foglalt rendelkező résszel egyaránt ellentétben áll. Bár ez kétségtelen elírásnak tűnik, azonban lényeges pont a -súlyos testi sértési - cselekmény minősítésében.

A Legfelsőbb Bíróság BKv 61. számú véleménye 6. pontjának a) alpontjában kifejtettek értelmében, amennyiben ilyen a minősítés érdemét érinti, akkor kijavítás nem, csak megváltoztatás lehetséges. Ezzel összhangban áll az EBH 1940. számú döntés, mely szerint kijavítás is lehetséges, ha a minősítést érdemben nem érinti. Változatlanul tehát semmiképp nem maradhat.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak helyt adott, és a megtámadott határozatot a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatta. A terhelt rablásként értékelt cselekményét kifosztás büntettének, súlyos testi sértési cselekményét pedig annak kísérletének minősítette. Ezáltal - miután a törvényes minősítés adta büntetési tételkeret a kifosztás kapcsán kedvezőbb - a kiszabott büntetés sem tekinthető törvényesnek.

Ezért a terhelttel szemben - alapügy szerinti, de a megváltoztatásnak is megfelelő büntetéskiszabási körülmények mellett - a halmazati büntetésként kiszabott szabadságvesztés tartamát enyhítette, és a Btk. 43. § a) pontja alapján 1 év 10 hónapi börtönbüntetést szabott ki; egyebekben a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta. A bűnügyi költség viseléséről pedig a Be. 429. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2010. március 16.

Dr. Kónya István s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Demeter Ferencné s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő
N-né TH